

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
prof. dr. Igor Papič, minister
Masarykova cesta 16
1000 Ljubljana
gp.mizs@gov.si

Datum: 7. junij 2022

Spoštovani gospod minister, prof. dr. Igor Papič,

Državni zbor Republike Slovenije je v letu 2019 sprejel Zakon o ratifikaciji Pogodbe o Antarktiki (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 3/19). S tem je naša država postala članica tega mednarodnega sporazuma, ki si prizadeva za varovanje edinstvene celine, ki ni v lasti nikogar, hkrati pa je last vsega človeštva.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti (v nadaljevanju: SAZU) aktivno podpira prizadevanja znanstvene skupnosti in ozaveščene javnosti, da bi slovenski raziskovalci dobili priložnost za delo v tem pomembnem ekosistemu. V pismu Ministrstvu za okolje in prostor (v nadaljevanju: MOP) z dne 19. oktobra 2021, ki smo ga Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport (v nadaljevanju: MIZŠ) poslali v vednost, smo navedli, da bi bilo s tem namenom treba vzpostaviti ustrezno infrastrukturo okolje in zagotoviti sredstva za financiranje tovrstnih raziskav. S podpisom Pogodbe o Antarktiki je bil storjen prvi korak v pravo smer. Ker je s konkretnimi aktivnostmi treba nadaljevati, da ne bi zamudili neprecenljivih priložnosti, se zdaj kot na resorno pristojno ministrstvo za področje znanosti obračamo na Vas. Pred časom smo od MOP namreč v vednost prejeli pismo, naslovljeno na MIZŠ, ki je bilo zaproseno za informacijo glede interesa slovenskih raziskovalcev za sodelovanje s Perujem pri raziskavah Antarktike. MOP kot skrbnik Pogodbe o Antarktiki je pismo pripravil na podlagi interesa za sodelovanje z Republiko Slovenijo na področju Antarktike, ki ga je (preko Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije) izrazilo Ministrstvo za zunanje zadeve Peruja.

V pismu z dne 24. novembra 2021 smo na MIZŠ že naslovili pobudo skupine znanstvenikov za sistemsko ureditev in financiranje področja raziskav, ki zadevajo Arktiko in Antarktiko ter z njima povezane raziskave klimatskih sprememb. Omenjeni raziskovalci so člani Sveta za raziskave Antarktike in Arktike pri SAZU, ki smo ga ustanovili z namenom koordinacije prizadevanj slovenskih raziskovalcev za ureditev razmer za omogočanje njihovega aktivnega sodelovanja pri teh raziskavah. To jasno dokazuje interes, o katerem je spraševal MOP v svojem dopisu MIZŠ.

Podpis memoranduma med Slovenijo in Perujem je bistvenega pomena in priložnost, h kateri je treba pristopiti z vso odgovornostjo. Peru je med podpisniki Pogodbe o Antarktiki, ki imajo glasovalno pravico, kar bo bistveno olajšalo postopke pri udeležbi slovenskih raziskovalcev.

Spoštovani gospod minister, na Vas se obračamo s prošnjo, da memorandum o sodelovanju s Perujem na področju Antarktike proučite, pristopite k podpisu in s tem zagotovite podlago za raziskave slovenskih znanstvenikov na tem edinstvenem kontinentu. SAZU je kot doslej še naprej pripravljena aktivno sodelovati po najboljših močeh.

Nadalje bi se želeli z Vami pogovoriti o naslednjem. Kot ključno za koordinacijo aktivnosti, ki bi vodile k možnosti aktivne udeležbe slovenskih raziskovalcev pri polarnih raziskavah, prepoznavamo ustanovitev nacionalnega centra za koordinacijo polarnih raziskav. Center bi koordiniral sodelovanje slovenskih znanstvenic in znanstvenikov pri mednarodno priznanih polarnih raziskavah in zagotavljal učinkovito delovanje Slovenije v mednarodnih ustanovah in omrežjih, povezanih z Arktiko in Antarktiko. Podobne centre ima vrsta evropskih držav, kot smo v dopisu MIZŠ z dne 24. novembra 2021 podrobneje obrazložili. Kot nam je MIZŠ odgovoril v dopisu z dne 13. januarja 2022, bi v razmislek predlagali vzpostavitev centra v okviru katere od znanstvenoraziskovalnih organizacij v Republiki Sloveniji. Po preliminarnih pogovorih se možnost za umestitev takega centra ponuja na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani. Sredstva za njegovo delovanje bi bilo mogoče zagotoviti v okviru institucionalnega stebra stabilnega financiranja ali iz stebra programov nacionalnih raziskav. Med drugimi nalogami bi center lahko prevzel nadaljnjo korespondenco s Perujem: koordinacijo administrativnih opravil, finančnega dela raziskav ter logistike, povezane z znanstvenim delom na polarnih področjih. V nadaljevanju pogovorov smo od predstavnika MIZŠ prejeli sugestijo, da tak center lahko ustanovi znanstvena organizacija sama brez pomoči države oz. zadevnega ministrstva. Menimo, da temu ni tako, saj gre za projekt, ki bi združeval raziskovalce z vrste slovenskih znanstvenih ustanov in gospodarstva. Po naših informacijah so tovrstne centre v nam podobnih državah ustanovili pristojna ministrstva ali znanstvene agencije. Zato Vas naprošamo za pogovor o tej zadevi s predstavniki Sveta za raziskave Antarktike in Arktike pri SAZU.

S spoštovanjem in prijaznimi pozdravi,

akademik Franc Forstnerič,
glavni tajnik SAZU

akademik Peter Štih,
predsednik SAZU

Vročiti (elektronsko!):

- naslovníku

Prejme (elektronsko!):

- državni sekretar prof. dr. Darjo Felda
- državni sekretar prof. dr. Matjaž Krajnc
- generalni direktor Direktorata za znanost dr. Tomaž Boh